

KÁRPÁT-HAZA

SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2025/ 1. szám

BARANYAI NÓRA

A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottságának változásai

PÁSZTÓ VIVIEN

Társadalmi-gazdasági helyzetkép a Kárpát-medencéből:
A szlovákiai magyarság társadalmi-gazdasági helyzetének elemzése

TURY-NAGY MIKLÓS

Ukrajna gazdasági térszerkezetének átrendeződése függetlenedésétől napjainkig

HORVÁTH CSABA SÁNDOR

A magyar vasútépítések mögött húzódó érdekek a Habsburg Birodalom
és az Osztrák–Magyar Monarchia időszakában

TÓTH TAMARA

A vendégmunkás irodalmi reprezentációi a jugoszláv
gazdasági reformok kontextusainak tükrében

TÓZSÉR ANETT

A hitélet jellemzői Erdélyben

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

KÁRPÁT-HAZA SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS
INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2025/ 1. szám

KÁRPÁT-HAZA SZEMLE

A KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁGKUTATÁS
INTERDISZCIPLINÁRIS SZAKMAI FOLYÓIRATA

2025/ 1. szám

Nemzetstratégiai Kutatóintézet
Budapest, 2025

KÁRPÁT-HAZA SZEMLE 2025/ 1. szám

A Kárpát-medencei magyarságkutatás interdiszciplináris szakmai folyóirata

KIADJA A NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

1054 Budapest, Nagysándor József utca 8.

Felelős kiadó: Szász Jenő

Szerkesztőbizottság

Bakk Miklós, Bali János, Benedek József, Csata Zsombor, Farkas György,
Hajdú Zoltán, Kovály Katalin, Lampl Zsuzsanna, Magyar Zoltán,
Nagy Benedek, Nagy Imre, Péntek János, Péti Márton, Pozsony Ferenc,
Rácz Szilárd, Salamin Géza, Schwarcz Gyöngyi, Szilágyi Ferenc,
Sztók Szilvia, Tóth Géza, Török Ibolya, Tózsér Anett

Szerkesztő

Ress Boglárka

A szerkesztő munkatársa

Bern Andrea, Borbándi Erik

Tördelőszerkesztő

Simon Andrea

Tipográfus

Nádas Zsófia

Nemzetstratégiai Kutatóintézet © 2025, Budapest

Minden jog fenntartva

A kötetben szereplő írások tartalma nem feltétlenül tükrözi a kiadó álláspontját.

ISSN 2732-1789

TARTALOM

TANULMÁNYOK	6
Baranyai Nóra A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottságának változásai	6
Pásztó Vivien Társadalmi-gazdasági helyzetkép a Kárpát-medencéből: A szlovákiai magyarság társadalmi-gazdasági helyzetének elemzése	23
Tury-Nagy Miklós Ukrajna gazdasági térszerkezetének átrendeződése függetlenedésétől napjainkig	36
Horváth Csaba Sándor A magyar vasútépítések mögött húzódó érdekek a Habsburg Birodalom és az Osztrák–Magyar Monarchia időszakában	62
Tóth Tamara A vendégmunkás irodalmi reprezentációi a jugoszláv gazdasági reformok kontextusainak tükrében	94
Tózsér Anett A hitélet jellemzői Erdélyben	117
ABSZTRAKTOK	128

Baranyai Nóra

HUN-REN KRTK Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály, Győr

A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottságának változásai

Kárpát-haza Szemle, 2025 (1), pp. 6–22, 128.

DOI-azonosító: 10.64605/KHSZ.2025.1.01

A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottságának változásai

A tanulmány a jelentősebb határon túli magyar etnikai pártok és az adott magyar közösség közötti kapcsolatot elemzi a választói mozgósítás és támogatás szempontjából országos, valamint regionális szinten, idősoros adatok felhasználásával. A bemutatott eredmények megerősítik és egységes keretbe foglalják a legjelentősebb határon túli magyar pártok országos és regionális társadalmi támogattságáról meglévő ismereteinket, s az egyes mutatók értékeinek együttes ábrázolásával még szemléletesebbé teszik az MKP, az RMDSZ és a VMSZ eltérő fejlődési pályáját, támogatottságának területi dinamikáját.

Kulcsszavak: Kárpát-medence, határon túli közösségek, magyar pártok, társadalmi támogattság

Changes in social support for Hungarian parties abroad

Using time-series data, the study examines the relationship between Hungarian communities abroad and the major Hungarian ethnic parties focusing on voter mobilization and political support both at national and regional level. The results consolidate and expand our understanding of the patterns of national and regional social support for the most prominent Hungarian parties beyond Hungary's borders, and by presenting the values of the individual indicators side by side, it makes the different development path and territorial dynamics of the MKP, RMDSZ and VMSZ even more visible.

Keywords: Carpathian Basin, communities abroad, ethnic Hungarian parties, social support

TANULMÁNYOK

BARANYAI NÓRA

A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottságának változásai

1. Bevezetés

A határon túli magyar pártok fejlődését a rendszerváltozás óta kiemelt figyelemmel kíséri a magyarországi és az adott régióban élő közösség. A tudományos kutatások jellemzően az etnikai pártok fogalmi keretébe illesztve vizsgálják e szervezeteket. A legáltalánosabban elfogadott és leggyakrabban használt definíció szerint (CHANDRA és METZ, 2002; CHANDRA, 2011) az etnikai pártok olyan szervezetek, amelyek egy vagy több etnikai csoport képviselői érdekében – mások kizárása mellett – szerveződtek meg, s ez a képviselet áll mobilizálási stratégiájuk középpontjában. Az etnikai pártok különböznek a multietnikus és a nem-etnikai alapon működő pártoktól, ugyanakkor a csoport tovább bontható a többségi és kisebbségi etnikai pártok kategóriájára. A határon túli magyar pártok megfelelnek a kisebbségi etnikai pártok elméleti kritériumainak, ugyanakkor az etnikai pártok egy ennél szűkebb csoportját alkotó, az etnoregionális vagy etnoregionalista pártok (MÜLLER-ROMMEL, 1998) közé sorolásuk is indokolt, hiszen területileg koncentrált kisebbségi közösségeket képviselnek.

A szakirodalom a pártok kialakulását és sikerességét az etnikai közösség történelmi háttere, a politika szereplőinek viselkedése, a nemzetközi hatások, az intézményi, valamint a pártszervezet jellegzetességei men-

tén elemzi (KOEV, 2021). A megállapítások szerint az őshonos múlt, s különösen az autonóm tapasztalat (KOEV, 2019), a pártszervezet (ISHIYAMA és STEWART, 2019) és a stabil pártvezetés (GHERGHINA, 2014), valamint a hatékony kommunikáció (MUDDÉ, 2007) mellett az etnikai közösség mérete (CHANDRA 2005, JIGLAU és GHERGHINA, 2011), területi koncentrálttsága (KOEV, 2014), az arányos választási rendszer (LUBLIN, 2014), a területi autonómia (ISHIYAMA, 2000, 2006; BRANCATI, 2007; DE WINTER, 1998) a politikai sikeresség, míg az interetnikus pártverseny (COX, 1987; WALLER, 1995) inkább a sikertelenség irányába hat. A határon túli magyar pártokkal foglalkozó kutatások tematikailag rendkívül szerteágazóak, s a szervezetek működése, szerepvállalása, konfliktusai, a gyakori formáció-váltások mellett egy jelentős részük foglalkozik a társadalmi bázis, választói részvétel és támogatottság kérdéskörével. Elemzések sora készült e témában Romániában (BODÓ, 2017; ILLYÉS és SZÉKELY, 2017; KISS, 2009; KISS ET AL., 2013, 2018; SZÉKELY, é.n.), Szlovákiában (HARRACH, 2016, 2017; RÁKÓCZI, 2020; RAVASZ, 2013) Szerbiában (LÉPHAFT, 2014, 2021), s az egyes határon túli régiókban élő magyar közösség demográfiai folyamatai, a népesség csökkenése indokolttá is teszi a potenciális szavazók körének folyamatos vizsgálatát. Az etnikai pártok esetében a szavazóbázis bővítésének természetes korlátai vannak, hiszen ritka, hogy a többségi társadalom tagjai tömegesen kisebbségi szervezetre szavaznának. Éppen ezért az etnikai közösség

egyben tartása, mozgósítása és támogatásának elnyerése a képviselőkhöz jutás érdekében (általában) kulcsfontosságú a pártok számára, s ez a csökkenő létszámú határon túli magyar közösségekre fokozottan érvényes. Természetesen nem csak a népességszám drasztikus lecsökkenése lehet hatással a támogatottságra. Minden bizonnyal vannak egyéb, akár csak adott pillanatban meghatározó vagy ható tényezők – párton belüli konfliktusok, pártszakadás, rivális párt létrehozása, inter- vagy multietnikus pártok megjelenése, választók többségi pártok támogatásának jelensége, az etnikai politizálás (nem elméleti szintű, hanem a választói akaratban megnyilvánuló) jelentőségének csökkenése, az etnikai üzenetek relevanciájának elégtelensége, a globális vagy országos politikai helyzet és verseny kiélezettsége stb. – amik a választói viselkedést és a pártválasztást befolyásolhatják.

Jelen tanulmány célja a határon túli magyar etnikai pártok országos és regionális társadalmi támogatottságának vizsgálata. Az elemzés idősoros választási és népszámlálási adatokra támaszkodva mutatja be a legjelentősebb romániai (Romániai Magyar Demokrata Szövetség), szerbiai (Vajdasági Magyar Szövetség) és szlovákiai (Magyar Koalíció/Közösség Pártja) magyar pártok támogatottságának változásait, méghozzá egységes módszertan alkalmazásával.

2. A határon túli magyar közösségek méretének és politikai képviseletének általános jellemzői

A Kárpát-medencében élő magyarság létszáma az elmúlt évtizedek népszámlálásainak tanúsága szerint egyre növekvő ütemben csökken, s ez a kedvezőtlen, jelenleg visszafordíthatatlannak tűnő tendencia várhatóan a következő időszakban is folytatódik. Jóllehet, a magyarok dominanciája fennmarad a régióban, aránya némileg csökken majd a jövőben. Az öregedés általános folyamatai mellett a határon túli magyarság körében az asszimilációs folyamatok (Szlovákia, Románia szórványterületein), valamint az elvándorlás (Szerbia, Ukrajna, Románia) is jellemzőek, így ezeken a területeken a népességcsökkenés várhatóan nagyobb mértékben jelentkezik majd (PÉTI ET AL., 2021a). Az elvándorlás sok esetben a Magyarországra vándorlást jelenti; az ún. etnocentrikus migráció az anyaország számára a többnyire fiatal, de legalábbis aktív korú, képzett munkaerő beáramlásával igen előnyös, a kibocsátó határon túli régiókban azonban még tovább súlyosbítja az egyébként sem kedvező demográfiai viszonyokat (Péti et al., 2018, 2021b). A Kárpát-medencei magyarság egészére elkészített népesség-előrejelzés szerint 2051-re elsősorban a határon túli közösségek létszámának csökkenése prognosztizálható, a társadalmon belüli arányokat tekintve leg-súlyosabb mértékben Szlovákiában (2–2,5 százalékponttal), mérsékeltebben Romániában (a legrosszabb forgatókönyv szerint 1,5–2 százalékponttal) és Szerbiában (0,5–1 százalékponttal)¹. A határon túli magyarság számbeli zsugorodása az adott társadalmon belüli arányuk csökkenésével is együtt jár, ami szintén eltérő mértékben érinti majd az egyes régiókat, ugyanakkor még akár a jelenleg magyar többséggel rendelkező Székelyföld számára is kihívást jelenthet a dominancia megőrzése (PÉTI ET AL., 2021a).

A határon túli magyar közösségek politikai képviselete szempontjából sem elhanyagolható szempont a csoport lélekszáma és társadalmon belüli aránya, hiszen a népesség-előrejelzésekben prognosztizált egyes forgatókönyvek megvalósulása esetén elérhető az a kritikus pont, ahonnan kezdve – különösen országos szinten – a képviselőtestületekben való részvétel esélye erősen kérdésessé válik. A kelet-közép-európai államok között ma már nincs olyan, amely a gyakorlatban tiltaná etnikai pártok szerveződését, de az etnikai képviselettel kapcsolatos (azt ellenző, mellőző, támogató, engedélyező, valamint a politikai képviselet alapjává tevő) szemléletben (JUBERIÁS, 1998) és a választási rendszerek jellegzetességeiben jelentősek az országok közötti különbségek. A választási rendszer megválasztása meghatározó lehet a későbbi kisebbségi képviselet szempontjából; az általános tapasztalat az, hogy mind a többségi, mind az arányos rendszerek megfelelő kereteket biztosíthatnak az etnikai pártok számára attól függően, hogy milyen jellemzőkkel bír az általuk képviselni kívánt közösség nagysága és területi

¹ Bár a tanulmány Kárpátaljával kapcsolatban a többi nemzetiségű forgatókönyveink optimistább képzetvázolást tartalmaznak, bizonyos, hogy az időközben kitört háború teljességgel felforgatta az ukrán társadalom egészét, benne a kárpátaljai magyar közösséget is, így jelenleg bármilyen, a háborúban álló ország demográfiai helyzetével, főként jövőjével kapcsolatos állítás csak találgatás lehet.

komaktsága. Az általános szabályokon túl az államok különböző kedvezményeket – garantált mandátum, kisebbségi választókerület, alternatív/természetes választási küszöb – is beépíthetnek választási rendszereikbe a kisebbségek mandátumhoz juttatása vagy a mandátumszerzés megkönnyítése érdekében. A határon túli magyar kisebbségekre vonatkozó szabályozások is eltérőek. A horvátországi és a szlovéniai magyar kisközösségek alkotmányosan elismert őshonos nemzetiségként (egy) garantált parlamenti mandátummal bírnak (ÖRDÖGH, 2016). Ezzel ellenétes szemléletet vallva Szlovákia és Ukrajna olyan választási törvénnyel rendelkezik, ami semmilyen módon nem támogatja a kisebbségi közösségeket az országos képviselethez jutásban. Szerbiában 2004 óta a nemzeti kisebbségek választási kedvezményben részesülnek, azaz mentesülnek a (korábban 5, ma 3 százalékos) választási küszöb elérésének kötelezettsége alól, helyette egy ún. természetes küszöb alapján juthatnak parlamenti képviselethez (HORVÁTH, 2020). Romániában a magyar közösség eddig minden alkalommal képes volt saját jogon, azaz az általános szabályok alapján bejutni a parlament alsóházába, azonban ha valamilyen

oknál fogva ez nem sikerülne, az alternatív küszöb révén továbbra is jogosult lenne képviselőházi mandátumra (SZÉKELY, é.n.). (1. táblázat)

3. Módszertan

A tanulmányban tehát a Magyar Koalíció/Közösség Pártja (a továbbiakban MKP), a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) és a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) országos és regionális társadalmi támogatottságát, annak változásait vizsgáljuk. Az elemzésbe bevont szervezetek körét azért szűkítettük le erre a három pártra, mert ezek azok a jelentős, az országos választásokon általában önállóan listát vagy jelöltet állító pártok, amelyeket nagyjából azonos időszakban, idősorosán lehet elemezni, s amelyek eredményét, teljesítményét, annak változásait az adatok így valóban mutatják. A többi határon túli magyar párt rövidebb időtávon vagy ritkábban indul(t) parlamenti választáson, s az is előfordul, hogy széles választási koalíció tagjaként méretteti meg magát, amely

1. táblázat:

A magyar közösségek létszáma és népességben belüli aránya (1991–2022)

Terület	1991		2001/2002		2011		2021/2022	
	szám (fő)	arány (%)	szám (fő)	arány (%)	szám (fő)	arány (%)	szám (fő)	arány (%)
Horvátország	22 355	0,5	16 595	0,4	14 048	0,3	10 315	0,3
Románia	1 624 959	7,1	1 431 807	6,6	1 227 623	6,1	1 002 151	5,3
Szerbia	343 942	3,5	254 544	4,0	253 899	3,5	184 442	2,8
Szlovákia	567 296	10,8	520 528	9,7	458 467	8,5	456 154	8,4
Szlovénia	8 503	0,4	6 243	0,3	–	–	–	–
Ukrajna	–	–	156 566	0,3	–	–	–	–

Megjegyzések:

Szerbiában és Szlovéniában 2002-ben tartottak népszámlálást, Romániában és Szerbiában 2022-ben.

Ukrajnában a rendszerváltozás óta eltelt időszakban csupán egyetlen népszámlálást tartottak.

Szlovéniában 2011-től kezdődően regiszteralapú népszámlálásokat szerveznek, nemzetiségi adatokat nem közölnek.

Forrás: a hivatalos népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

esetben önálló támogatottságának kimutatása lehetetlen (ezen gondolatmenet alapján a VMSZ 2000-es és 2003-as értékeit sem számítottuk ki – lásd 2. táblázat, következő oldalszám). A társadalmi támogatottságot mutató értékek kiszámítása során elsődleges forrásokkal dolgoztunk, azaz a hivatalos népszámlálási és választási adatokat használtuk. Kiss (2009) módszertanát vettük alapul a mozgósítottság, illetve a népesség belüli arány és kapott szavazatok aránya közötti viszony kimutatásakor. Az ún. mozgósítottsági mutató azt fejezi ki, hogy a (becsült) szavazókorú népesség hány százaléka szavazott a határon túli magyar pártra. Az ún. támogatottsági mutatót úgy számítottuk ki, hogy a határon túli pártra leadott szavazatok arányának és a magyar közösség arányának különbségét elosztottuk a szavazataránnyal.

A számításokhoz tehát a választókorú népesség létszáma is szükségünk volt; mivel ilyen kimutatással nem rendelkezünk, ezt az értéket a népszámlálási adatokból becsültük. Sajnos a nyilvánosságra hozott népszámlálási adatok részletezettsége miatt pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre a magyar nemzetiségűek kor megoszlását illetően, ráadásul a szomszédos országok közzétételi gyakorlata sem egységes, így országonként más-más módszert kellett alkalmaznunk a választókorú, azaz legalább 18 éves népesség becslésekor. Szlovákiában a 2021-es népszámlálás nemzetiségi adatait, annak életkor szerinti megoszlását éves bontásban tették nyilvánossá. Erre az évre vonatkozóan tehát rendelkezünk a választókorú népesség pontos számával. Ez a korábbi népszámlálásokra azonban nem igaz, a tanulmány szempontjából releváns 2011-es adatok között a nemzetiségek korcsoportok szerinti adatait pl. egyáltalán nem hozták nyilvánosságra. Harrach (2016) is becslésre kényszerült, ám míg ő a 2001-es adatokból következtetett a 2011-es arányszámokra, mi visszafelé, a 2021-es arányok alapján becsültük meg a 2011-es választókorú népességet. Az eredmény nyilván nem pontos, csak közelít a valósághoz, hiszen a korcsoportok közötti arányok a népesedési folyamatok hatására változtak, azonban a 2011-es és a 2021-es magyar népesség létszáma között igen kicsi az eltérés. Tehát vettük a 2021-es 18–X éves népesség arányát, s ezt az arányszámot a 2011-es magyar népességre vetítve kaptuk meg az akkori választókorú népesség számát. Romániában a 2011-es és a 2022-es nemzetiségi adatokat öt éves korosztályi bontásban tették

közzé, a korábbi, 2002-es népszámlálás eredményei esetében ez csak annyiban eltérő, hogy a 14 éven aluli, illetve a 75 éven felüli népesség arányát összesítve közzétették, ami a mi szempontunkból nem bír relevanciával. A választókorú népesség becslését mindhárom évre azonos módon tudtuk elvégezni. A 15–19 éves korosztály éves megoszlását egyenlőnek vettük – tudva, hogy a valóságban nyilván nem így van –, így kiszámoltuk az adott csoportlétszám két-ötödét, s azt hozzáadtuk a 20–X éves népesség számához. Szerbiában más módszert kellett alkalmaznunk, mert a közzétett nemzetiségi adatokat 15 éves korcsoportokban hozták nyilvánosságra. A 15–29 éves korosztály népességszámát azonban a demográfiai folyamatok miatt – mivel a Kárpát-medence magyarságán belül a Vajdaságban a legmagasabb az öregedési index (PÉTI ET AL., 2021a) – nem akartuk alapul venni, inkább a fiatalabb korcsoportokhoz nyúltunk. A 0–14 éves népesség éves megoszlását vettük egyenlőnek, s az így kapott 1 évre jutó létszámot megháromszoroztuk, azt kivontuk a 15–29 éves korosztály értékéből, s így kaptuk meg a választókorú népesség számát.

A választókorú népesség egyes választási évekre vonatkozó becsléseit mindig a legközelebbi népszámlálás alapulvételével számítottuk ki. Az egy népszámlálási ciklusba tartozó, de országonként eltérő években megtartott összeírások miatt azonban előfordul, hogy egy választási év eredménymutatóinak kiszámításához másik népszámlálási ciklus adata szolgáltat adatot. Példaként említhető a 2016-os parlamenti választás: Szlovákia és Románia 2021-ben tartott népszámlálást, tehát ezt a népszámlálási eredményt vettük alapul a választókorúak számának becslésekor, Szerbiában azonban 2022-ben volt a népszámlálás, így a 2016-os mutatókat még a korábbi, 2011-es népszámlálás eredményei alapján számítottuk ki.

A számításokat országos és regionális szinten egyaránt elvégeztük. Az elemzésbe a ma is jelentős magyar közösséggel rendelkező történelmi régiókat vontuk be, ez Szlovákiában öt kerületet, Szerbiában hét körzetet, Romániában pedig tizenhat megyét jelentett. A számításokhoz szükséges idősoros adatok területi bontásban is rendelkezésünkre álltak, mindössze a szavazókorú népesség számát kellett egységesen az országos korcsoportos arányok alapján, a nyilvánvaló területi különbségeket figyelmen kívül hagyva megbecsülnünk.

4. A határon túli magyar pártok társadalmi támogatottsága

4.1. Országos eredmények

A tanulmány további részében a vizsgálatba bevont három párt társadalmi támogatottságát, választási eredményességét tekintjük át, először az országos (Románia esetében ez a parlamenti alsóházat jelenti), majd a regionális adatok alapján. Az országosan begyűjtött szavazatszám és szavazatarány önmagában nem sokat árul el egy párt támogattságáról, bár természetesen a legfontosabb kiderül belőle: bír-e akkora társadalmi bázissal, hogy ez feljogosítsa a képviseletre. Arra vonatkozóan azonban nem sokat mond, hogy egy adott – esetünkben a különböző szomszédos államokban élő magyar – közösségen belül mennyi választót tud megszólítani, mozgósítani, választási részvételre és a párt támogatására buzdítani. Hogy közelebb kerüljünk ehhez az információhoz, először a magyar pártokra leadott szavazatok arányát vetjük össze a választási évhez legközelebb eső népszámlálási eredménye szerinti népességen belüli aránnyal. A 2. táblázat utolsó oszlopában található támogatottsági értékek – Kiss számítási módszerének adaptálásával – azt mutatják, hogy az adott párt a magyar közösség mekkora részét tudta magá mögé felsorakoztatni.

Az MKP az új választójogi törvény szabályai mellett megrendezett 1998-as választásokon való eredményes részvétel érdekében alakult meg három szervezet egyesülésével (ÖRDÖGH, 2016). Az 1998–2010 közötti időszakban könnyedén megugrotta a parlamenti választási küszöböt, kormányzati pozíciója azonban felerősítette a belső feszültségeket, ami előidézte a párt lassú erózióját, támogattságának csökkenését. A legnagyobb érvágást a 2009-es kiválást követően a Most–Híd megalakulása, majd választási részvétele jelentette. Az MKP 2010-ben nem volt képes bejutni a parlamentbe, s később, a multietnikus Most–Híd támogatóinak lemorzsolódása idején sem tudta a magyar választókat saját táborába visszaterelni (HARRACH, 2017). A 2. táblázatról is leolvasható, hogy az időközben választási, majd pártszövetségre lépett magyar szervezetekre²

leadott szavazatok száma csak kismértékben emelkedett 2020-ban, illetve 2023-ban. Kezdetben (1998–2006) az MKP – hasonlóan az RMDSZ-hez – mozgósítani tudta a magyar közösség jelentős részét, s be tudta gyűjteni a magyar szavazatokat, a támogatottsági mutató értékei közel voltak a nullához. 2010-től látszik a nagy visszaesés, a tábor jelentős zsugorodása, s 2023-ban egy kisebb visszakapaszkodás immár a(z akkor már bomló³) Szövetség – Aliancia keretei között. A jelenlegi választói bázis azonban szűk, a parlamenti képviselet visszaszerzéséhez láthatóan nagyjából a magyar közösség egészének támogatása kellene.

Romániában az RMDSZ a rendszerváltozás utáni időszak egészében a magyar közösség hegemonikus pártja, azaz rendszerint az összes magyar szavazatot begyűjti a parlamenti választások alkalmával, noha a kezdeti időszakban (Szász, 2006), illetve a szervezet belső konfliktusait lezáró kiválások miatt több alkalommal is magyar kihívóra talált. A rivális pártok azonban – szemben a szlovákiai történetekkel – nem tudták az RMDSZ dominanciáját megtörni, igaz, a Magyar Polgári Párt (MPP) nem is indult el parlamenti választáson, s az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) is csak a 2012-es választás alkalmával mérettette meg magát (Ördögh, 2016). A támogatottsági mutató értékei alapján megállapítható, hogy az RMDSZ valóban képes a magyar közösség közel egészének szavazatait megszerezni. Pozitív értékeket azokban a választási években rögzíthetünk, amikor alacsony az országos részvétel, s ezt az RMDSZ-re szavazó magyar közösség részvételi aránya feltehetően meghaladja (Bodó 2017 ezt biztosan állítja a 2016-os választással kapcsolatban. Az RMDSZ idősoros eredményeiből egyértelműen kiugrik a 2012-es választási év, az EMNP által begyűjtött 47 955 szavazat jelentős károkat okozott (lecsökkent szavazatszám arány és elnyert mandátum, s a támogatottsági mutató is ekkor a leggyengébb), s komolyan veszélyeztette a saját jogon való képviseletet. Az időközben (2022) Erdélyi Magyar Szövetség néven egyesült két kisebb párt ma már az önkormányzati politikára összpontosít, országos

² A választási szövetségben az Összefogás Mozgalom, a Magyar Fórum és az MKP, míg a pártszövetségben az Összefogás Mozgalom, az MKP és a Most–Híd vett részt.

³ 2023 májusában a Most–Híd korábbi tagjai kiléptek a Szövetségből, s a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség szervezeti átalakításával létrehozták a Most–Híd 2023 pártot. A szervezet a Kék Koalícióból (Modrá koalíció) kivált, Mikulás Dzurinda vezette csoporttal Kékek–Híd (Modri, Most–Híd) néven indult a 2023-as választásokon.

2. táblázat:
A határon túli magyar pártok országos választási jellegzetességei
(1990–2023)

Parlamentí választás éve	Párt/koalíció neve	Szavazatok száma	Szavazatok aránya	Mandátumok száma	Országos részvétel	Országos részvétel
1998	Magyar Koalíció Pártja	306 623	9,13	15	84,24	-0,06
2002	Magyar Koalíció Pártja	321 069	11,17	20	70,06	0,13
2006	Magyar Koalíció Pártja	269 111	11,68	20	54,67	0,27
2010	Magyar Koalíció Párt ja	109 638	4,33	0	58,83	-0,96
2012	Magyar Koalíció Pártja	109 483	4,29	0	59,11	-0,98
2016	Magyar Közösség Pártja	105 495	4,05	0	59,38	-1,07
2020	Magyar Közösségi Összefogás	112 662	3,91	0	65,75	-1,15
2023	Szövetség–Aliancia	130 183	4,39	0	68,42	-0,91
1990	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	991 601	7,23	29	86,19	0,02
1992	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	809 653	7,48	27	76,29	0,05
1996	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	812 628	6,64	25	76,01	-0,07
2000	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	736 863	6,80	27	65,31	0,03
2004	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	628 125	6,17	22	58,51	-0,07
2008	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	425 008	6,17	22	39,20	0,01
2012	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	380 656	5,14	18	41,76	-0,19
2016	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	435 969	6,19	21	39,49	0,01
2020	Romániai Magyar Demokrata Szövetség	339 030	5,74	21	31,90	-0,06
1997	Vajdasági Magyar Szövetség	50 960	1,28	4	57,37	-2,14
2000	Szerbiai Demokratikus Ellenzék*	2 404 758	65,69	176	57,64	-
2003	Együtt a Toleranciáért*	161 765	4,29	0	58,75	-
2007	Vajdasági Magyar Szövetség	52 510	1,32	3	60,62	-1,65
2008	Magyar Koalíció	74 874	1,85	4	61,35	-0,89
2012	Vajdasági Magyar Szövetség	68 323	1,83	5	46,28	-0,91
2014	Vajdasági Magyar Szövetség	75 294	2,17	6	53,09	-0,62
2016	Vajdasági Magyar Szövetség – Vajdasági Magyar Demokrata Párt	56 620	1,54	4	56,07	-1,27
2020	Vajdasági Magyar Szövetség	71 893	2,32	9	48,93	-0,19
2022	Vajdasági Magyar Szövetség	60 313	1,63	5	58,60	-0,70

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

szintű (parlamentari és EP) választásokon nem indít jelöltek, hanem az RMDSZ-t támogatja, s így annak csak a magyar közösség széleskörű mobilizálására kell összpontosítania.

Az MKP-tól és az RMDSZ-tól eltérő a VMSZ párttörténete, hiszen nem egy bázis-, hanem egy korábbi formációból kiváló szervezetről van szó. Az 1990 utáni időszakban a magyar közösség képviselőjét ellátó Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségéből (VMDK) a VMSZ 1994-ben szakadt ki (ÖRDÖGH, 2016), s az 1997-es választáson már el is hódította a vezető szerepet az addigra még inkább szétforgácsolt párttól, s ezt a pozícióját a sorra szerveződő rivális pártokkal (Magyar Mozgalom, Magyar Polgári Szövetség, Magyar Remény Mozgalom) szemben is őrzi. A másik két régiótól eltérően a vajdasági pártok gyakran részt vesznek akár interetnikus választási koalíciókban is, így a magyar szavazatokért való versengés kevésbé kimutatható és egyértelmű a választási eredmények alapján. A VMSZ fejlődéstörténete jól látszik a mutató értékeinek változásán, a kezdeti szűk támogatottságot sikerült növelniük. A Covid-19 járvány és az ellenzék által meghirdetett bojkott (Molnár, 2021) eredménye a 2020-as alacsony választási részvétel, s ez az egyik összetevője a VMSZ kiugró választási sikerének is; a támogatottsági mutató értéke ekkor volt a legkedvezőbb. A nagyobb részvételt eredményező 2022-es választási évben azonban kisebb visszaesés tapasztalható minden érték tekintetében.

4.2. Regionális eredmények

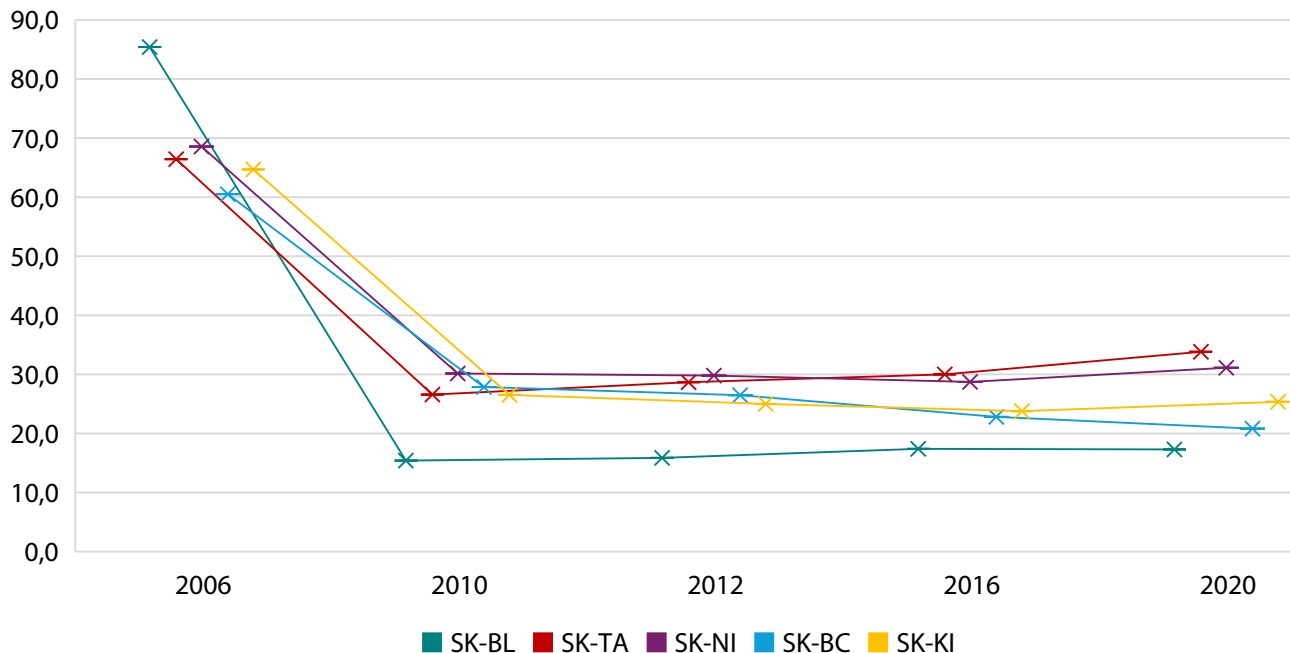
A szlovákiai magyar pártok megkettőződése regionális vonatkozásban is számottevő változásokat hozott. Az MKP által sikerrel mozgósított magyar közösség aránya valamennyi magyarlakta régióban a 2006-os értékek kevesebb mint felére esett vissza, a legdrasztikusabb változást a fővárost is magában foglaló Pozsonyi kerületben tapasztaljuk. Az egyes régiók idősoros eredményeinek áttekintésével az is megállapítható, hogy a mozgósítási eredményesség (1. ábra) azóta sem javult sokat, visszakapaszkodni egyik régióban sem sikerült, de még csak megközelíteni sem a 2006-os értékeket. Míg a Nagyszombati és a Pozsonyi kerület kisebb javulást, eredményesebb mozgósítottságot mutat, addig a Nyitrai és a Kassai kerület stagnál,

a Besztercebányai pedig fokozatosan, folyamatosan csökkenő értékeket mutat. Mindez egybevégt Harrach (2017) azon megállapításával, hogy az MKP nem tudott a Most–Híd egyre csökkenő támogatottságából profitálni, szavazókat visszaszerezni a nyugati országokban, ezen belül is a Szenci, Galántai és Duna-szerdahelyi járásban sikerült, de ott is csak mérsékelt mértékben.

A mozgósítottság fenti általános trendjeihez hasonlóak a támogatottsági mutatók is (2. ábra), azonban itt jobban kirajzolódik a fővárost is magában foglaló Pozsonyi kerületnek a többi magyarlakta régiótól való eltérő fejlődési pályája. Míg 2006-ban a mutatószám nagyjából azonos szintű volt az összes vizsgált kerületben, addig a Most–Híd megjelenése más-más volumenű támogatottság-visszaesést hozott területi szinten. A Pozsonyi kerületben – egyébként nem meglepő módon, hiszen általában a fővárosok-nagyvárosok koncentrálnak a liberális(abb) rétegeket, akik a multietnikus pártok bázisát is jelentik – az első választási évben bezuhan az MKP-nak a magyar lakosság arányához viszonyított támogatottsága, s bár aztán az évek során valamelyest javult a mutatószám értéke, valódi visszaerősítés nem várható ebben a régióban. Igaz, erre a többi kerület mutatószámai alapján sem lehetett számítani; sem a Magyar Közösségi Összefogás, sem – mint azóta tudjuk – a Szövetség–Aliancia nem tudott jelentős változást előidézni.

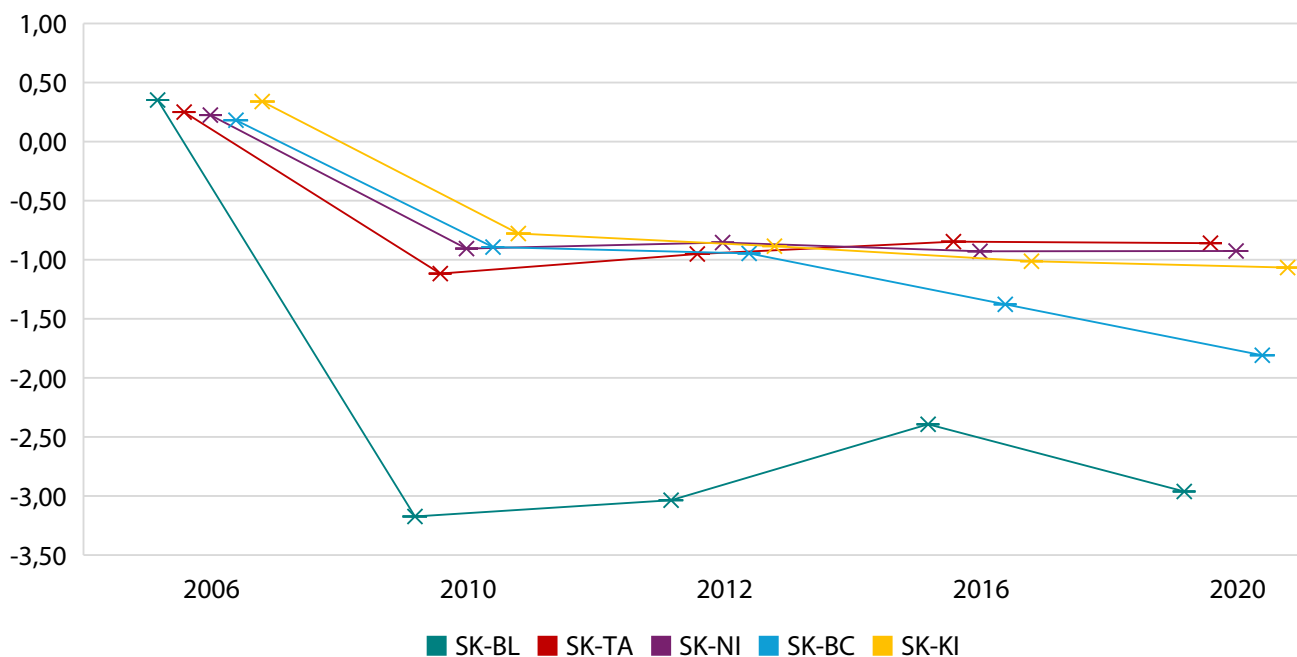
A Vajdaság körzeteinek idősoros mozgósítottsági mutatói (3. ábra, lásd következő oldalpár) optimizmusra adhatnak okot. Egyrészt, a leginkább magyarlakta területeken – az Észak-bácskai, az Észak-bánsági és a Nyugat-bácskai körzetekben – kiegyensúlyozott, 2020-ban pedig egyenesen kiugró volt a VMSZ mozgósítottsági mutatója, azaz ez alapján stabil az eredményesen mobilizálható szavazóbázis. Másrészt pedig a párt máshol is aktivizálta, maga mellé állította a magyar közösséget. Korábban a VMSZ a szórványterületeken nem is állított listát, a választási rendszer átalakítása után azonban nyitott ebbe az irányba is, és sikerült az ezt megelőzően a VMDK és a VMDP bázisának tekintett déli részen élőket (LÉPHAFT, 2021) mozgósítani, amit a mutatószám ugrásszerű változása, a magyarok lakta többi térség értékeihez való felzárkózás szemléltet. A támogatottsági mutatószám (4. ábra, lásd következő oldalpár) változásai megerősítik az előzőeket, az egyes körzetekben élő magyarok aránya és a VMSZ-re

1. ábra:
A mozgósítottság mutatószámainak alakulása Szlovákia magyarlakta régióiban
(2006–2020)

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

**A támogatottság mutatószámainak alakulása Szlovákia magyarlakta régióiban
(2006–2020)**

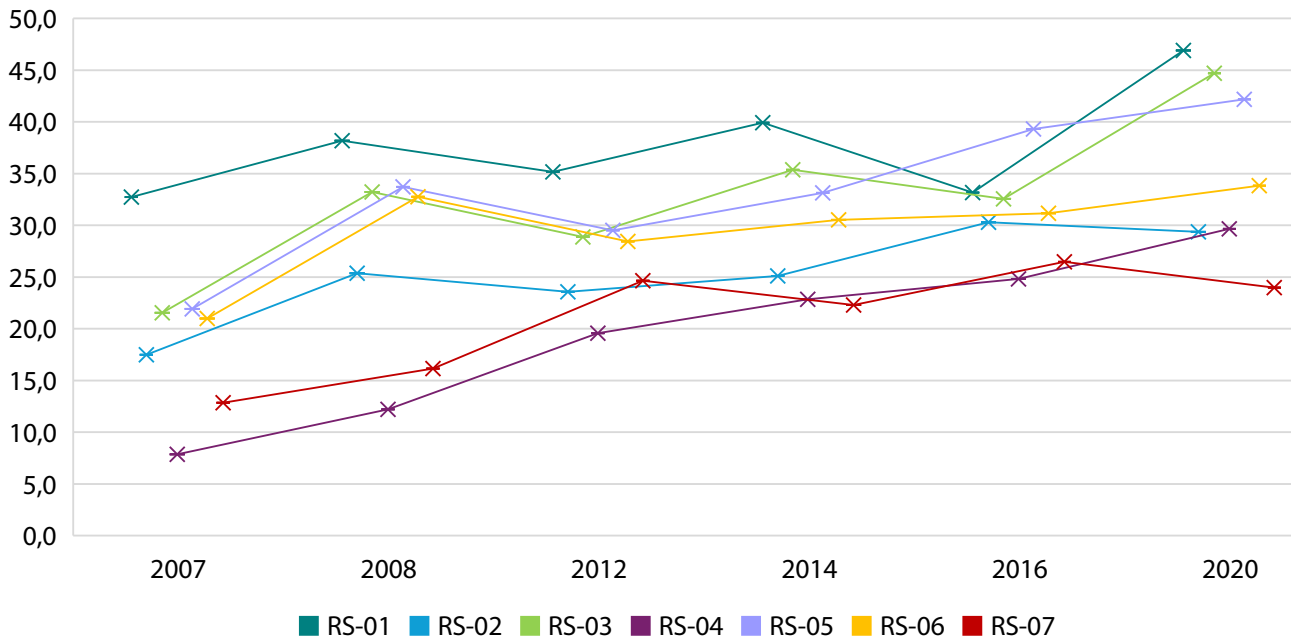

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Megjegyzés:

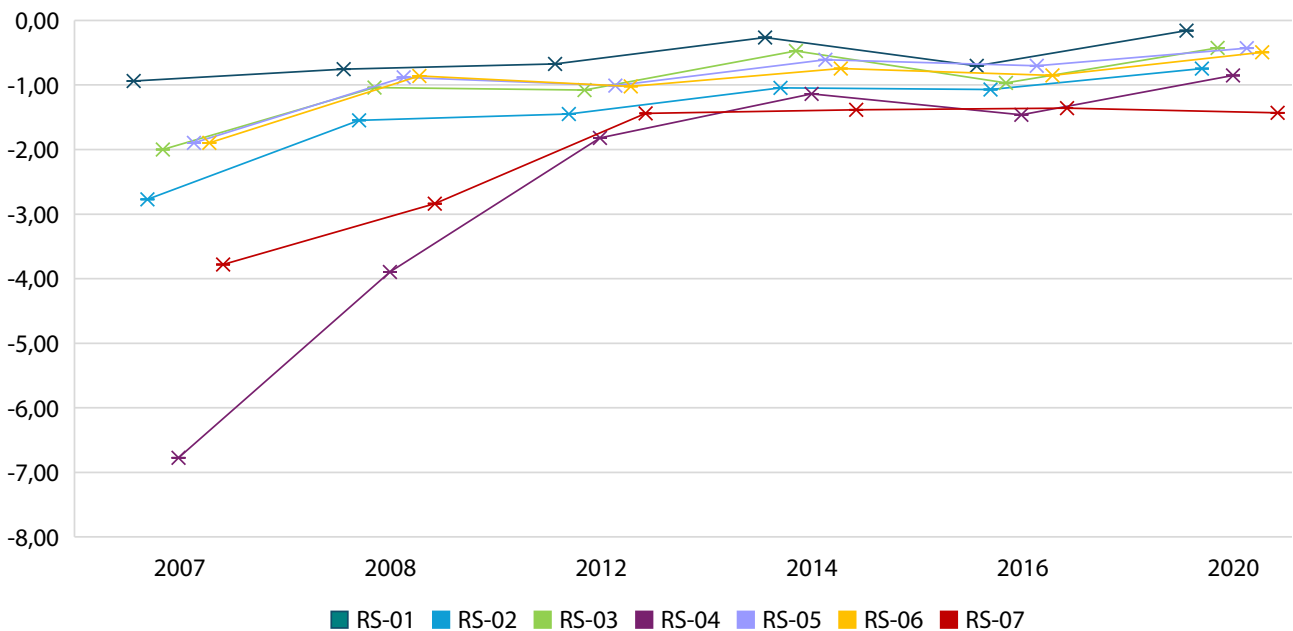
A fenti ábrákon az ISO-3166 kódokkal jelöltük a területi egységeket: SK-BL – Pozsonyi kerület; SK-TA – Nagyszombati kerület; SK-NI – Nyitrai kerület; SK-BC – Besztercebányai kerület; SK-KI – Kassai kerület

3. ábra:
A mozgósítottság mutatószámainak alakulása Szerbia magyarlakta régióiban
(2007–2020)

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

4. ábra:
A támogatottság mutatószámainak alakulása Szerbia magyarlakta régióiban
(2007–2020)

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Megjegyzés:

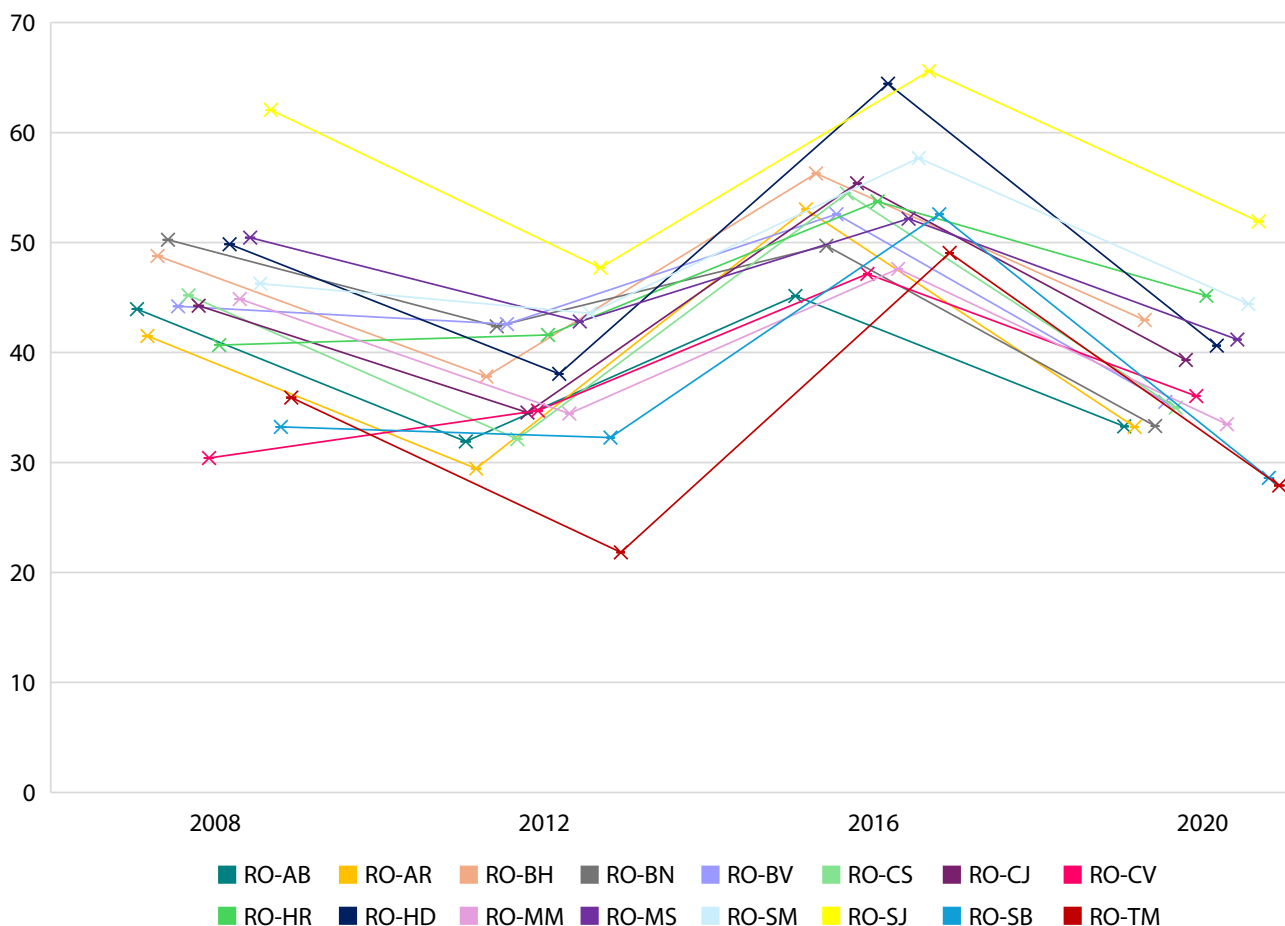
A fenti ábrákon az ISO-3166 kódokkal jelöltük a területi egységeket: RS-01 – Észak-bácskai körzet;
RS-02 – Közép-bánsági körzet; RS-03 – Észak-bánsági körzet; RS-04 – Dél-bánsági körzet;
RS-05 – Nyugat-bácskai körzet; RS-06 – Dél-bácskai körzet; RS-07 – Szerémségi körzet

leadott szavazatok aránya a vizsgált időszak elején még erőteljes szórást mutat – a legalacsonyabb értékek a Dél-Bánáti és a Szerémségi körzetben rögzíthetők – az utóbbi évekre azonban csaknem kiegyensúlyozottá, kiegyenlítetté vált.

Az erdélyi megyék mozgósítottsága visszatükrözi az országos részvételi trendeket, az egyes évek közötti változások egyazon irányba mutatnak minden területi egységben. Az ekképpen értelmezhető regionális kiegyensúlyozottság mellett ugyanakkor jelentős évszámú különbségeket tapasztalunk az egyes megyék között.

A tartósságot igazolják a korábbi időszakokat vizsgáló elemzések (KISS, 2009; SZÉKELY, é.n.), s nagyon hasonló megállapításokat tehetünk ma is, ami nagyrészt – de nem kizárólag – az adott megyén belüli magyar népesség eltérő arányával, területi koncentrátságával és ezeknek a mozgósíthatósággal való összefüggéseivel magyarázható. A mozgósítottság tekintetében (5. ábra,) Szilágy megye emelkedik ki a vizsgált időszak egészében az erdélyi régiók közül, de tartósan magas értékeket látunk Szatmár, Maros, Hargita és Bihar megyében is – azaz, ahogy Székely (é.n.) fogalmaz,

5. ábra:
A mozgósítottság mutatószámainak alakulása Románia magyarlakta régióiban
(2008–2020)

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

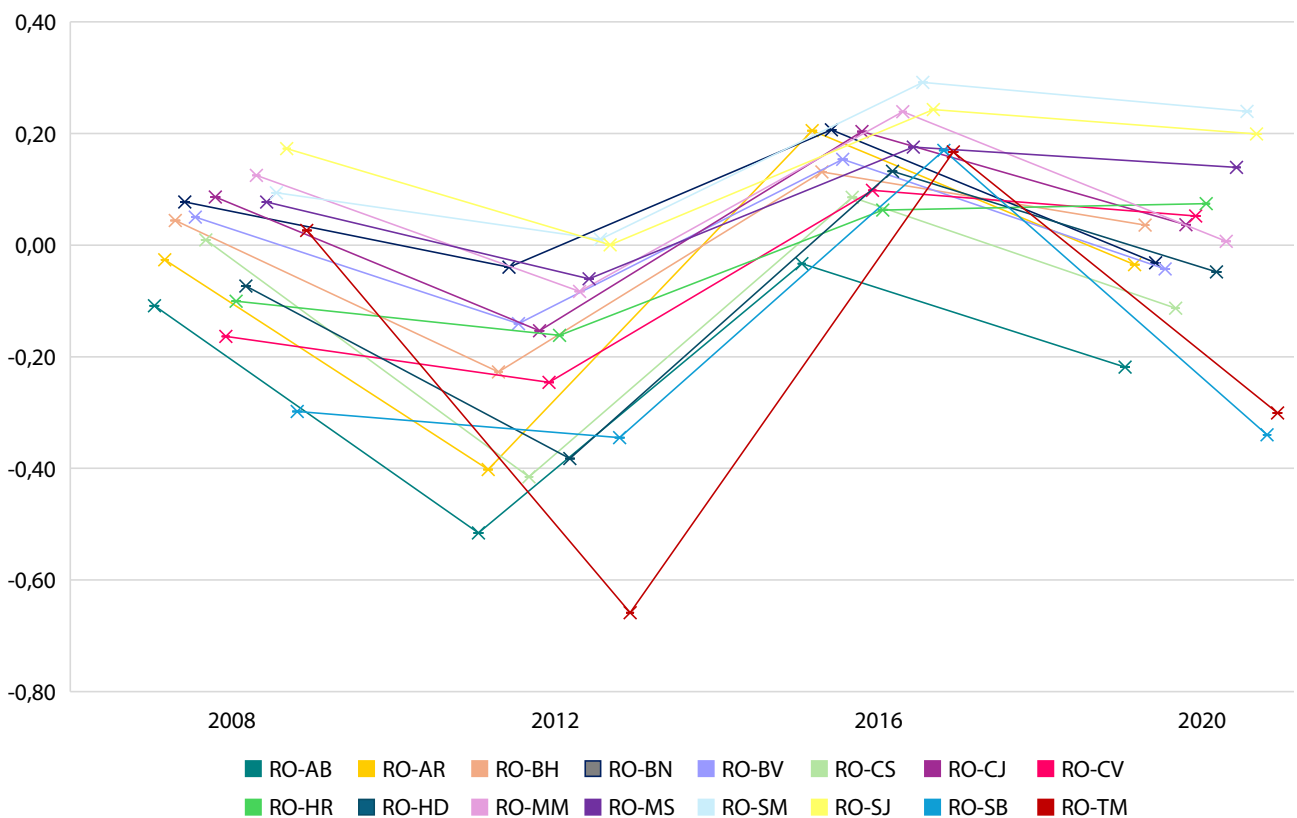
Megjegyzés:

Az ábrán az ISO-3166 kódokkal jelöltük a területi egységeket: RO-AB – Fehér megye; RO-AR – Arad megye; RO-BH – Bihar megye; RO-BN – Beszterce-Naszód megye; RO-BV – Brassó megye; RO-CS – Krassó-Szörény megye; RO-CJ – Kolozs megye; RO-CV – Kovászna megye; RO-HR – Hargita megye; RO-HD – Hunyad megye; RO-MM – Máramaros megye; RO-MS – Maros megye; RO-SM – Szatmár megye; RO-SJ – Szilágy megye; RO-SB – Szeben megye; RO-TM – Temes megye

Székelyföldön és az ún. kontaktmegyékben. Legkevésbé az Erdély déli részén elhelyezkedő megyék mozgósítása volt eredményes, különösen Temes megye értékei alacsonyok, de ebbe a csoportba sorolható Fehér és Szeben is. A támogatottsági mutatók (6. ábra, lásd következő oldalpár) mozgósítottságnál kisebb különbségeket mutatnak a megyék között, de a trendek egyezők. Az északnyugati megyékben tartósan magas a mutatószám, Erdély déli részén alacsonyok maradnak az értékek. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a társadalom- és településföldrajzi jellemzők továbbra is meghatározóak az etnikai mobilizáció szempontjából, s hogy ez a szavazóbázis, a támogatottság bővítésének is korlátokat szab. A legaktívabb választói közösségeket

a tömbben (kivéve a hagyományosan alacsony részvétellel jellemezhető Kovászna megyét), illetve a jelentős magyar lakossággal rendelkező területeken találjuk. A szórványterületek támogatottsági mutatójában tapasztalható különbségeket a magyar települések szerkezeti sajátosságai magyarázzák: északon ezek kompaktabban, délen azonban szétszórta helyezkednek el (SZÉKELY, é.n.). Ugyanakkor azt is fontos megjegyezni, hogy a vizsgált pártok közül regionálisan is az RMDSZ támogatottsági mutatószámai a legmagasabbak, s a párt által begyűjtött szavazatok aránya a legtöbb megyében közelíti vagy éppenséggel – a magyarok magasabb választási részvétele miatt – meg is haladja a közösség arányát.

6. ábra:
A támogatottság mutatószámainak alakulása Szerbia magyarlakta régióiban (2007–2020)

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Megjegyzés:

Az ábrán az ISO-3166 kódokkal jelöltük a területi egységeket: RO-AB – Fehér megye; RO-AR – Arad megye; RO-BH – Bihar megye; RO-BN – Beszterce-Naszód megye; RO-BV – Brassó megye; RO-CS – Krassó-Szörény megye; RO-CJ – Kolozs megye; RO-CV – Kovászna megye; RO-HR – Hargita megye; RO-HD – Hunyad megye; RO-MM – Máramaros megye; RO-MS – Maros megye; RO-SM – Szatmár megye; RO-SJ – Szilágy megye; RO-SB – Szeben megye; RO-TM – Temes megye

5. Kárpát-medencei körkép

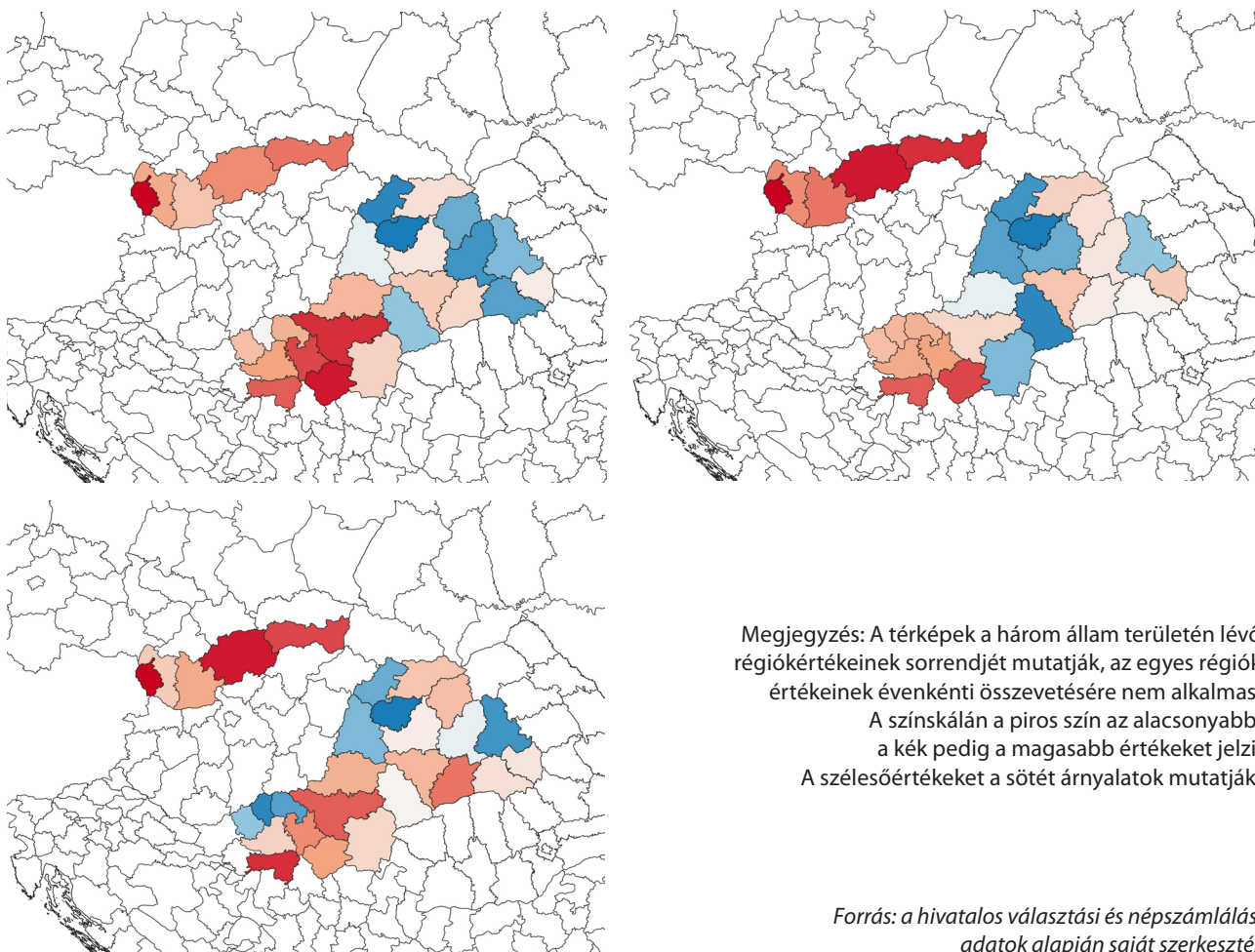
Nem célunk összehasonlítani az egyes határon túli régiók mozgósítottsági, illetve támogatottsági mutatószámait, hiszen nagyon eltérő társadalmi-politikai környezetben versengenek a pártok, ám az adatokból kirajzolódó tendenciákra érdemes felhívni a figyelmet. A legutóbbi három közös választási év (2012, 2016, 2020) adatai lehetővé teszik a mindhárom országra kiterjedő összegzést, igaz, a 2020-as választás esetében sokkal nagyobb jelentőséghez jutott a voksolás konkrét időpontja, mint általában. Szlovákiában még a Covid-19 járványt megelőzően, 2020 februárjában tartottak parlamenti választást, így az normál körülmények között zajlott. Szerbiában 2020 júniusában volt a választás, a pandémia első hulláma után, ellenzéki bojkott mellett,

míg Romániában 2020 decemberében, a járvány második hullámának közepén, negatív részvételi rekordot eredményezve. A rendkívüli helyzet különböző hatást gyakorolt a pártok támogattságára; az RMDSZ a magyar szavazók körében is megnyilvánuló alacsony részvételi kedv (ILLYÉS, 2021) miatt talán az elvártnál szerényebb eredményt ért el, míg a VMSZ – a járvány idején kifejtett aktivitásának (is) köszönhetően (MOLNÁR, 2021) – profitálni tudott a különleges körülmények adta lehetőségekből. (7, 8. és 9. ábra)

Az előbbieken bemutatott, országonkénti elemzésből is kikövetkeztethető, hogy a mozgósítottság szempontjából (7, 8., 9. ábra) a legkevésbé eredményes régiók között elsősorban szlovákiai régiókat (Pozsonyi, Besztercebányai, Kassai kerület) találunk, de ebbe a csoportba tartozik a vizsgált 2012–2020 időszak előtt értékeit tekintve a vajdasági tömbhöz közelítő

7–9. ábra:

A mozgósítottság mutatószámainak alakulása Románia, Szerbia és Szlovákia magyarlakta régióiban (2012, 2016, 2020)

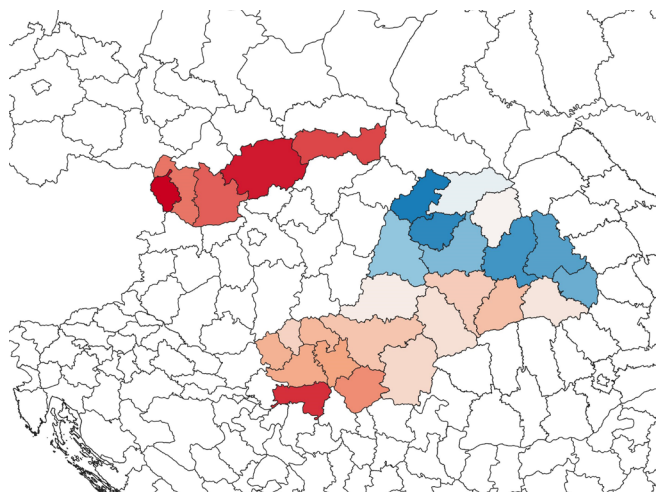
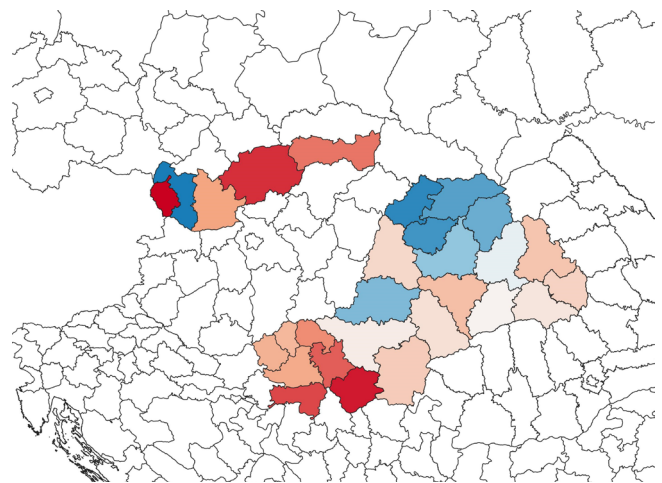
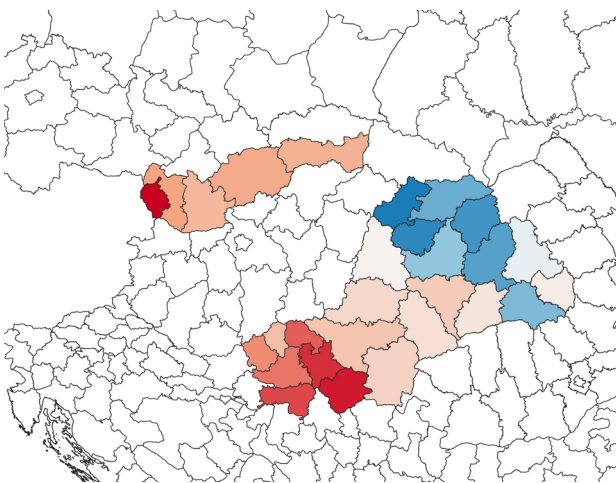
Szerémségi körzet is. Ezekben a régiókban stagnál, illetve romlik a magyar közösség mozgósíthatósága, de az egyes évek mutatói közel azonosak a vizsgált időszakban. Ez a nagyjából stabil mozgósítottsági szint egyébként valamennyi szlovák régió esetében fennáll, ami azt jelenti, hogy az MKP egy nagyjából előre meghatározható tömeget képes a választások alkalmával megszólítani, az urnákhoz vinni. A romániai megyék magyar lakosságának mozgósítottsága stabilan a legsikeresebb a három szomszédos államban, közülük is kiemelkedik kiegyensúlyozottan pozitív eredményeivel Szatmár, Szilágy és Kolozs megye. A térképekre pillantva szembevetendő, hogy a mozgósítottság Erdélyben 2016-ban volt a legsikeresebb, mint ahogy az is, hogy a pandémia idején tartott választás feltehetően a magyar szavazók körében is rekord alacsony részvételt hozott. A térképekről egyértelműen leolvasható a VMSZ egyre

eredményesebb mobilizációja, illetve 2020-as választási sikere, ami különösen a magyar közösség magterületének számító körzetek korábrinál jóval eredményesebb mozgósítottságának is köszönhető.

A támogatottság mutatószámainak (10., 11. és 12. ábra) nagyrégiós összevetése megerősíti a pártok általános szerepléséről tett megállapításokat. Az MKP támogatottsága az egyes kerületek magyar közösségein belül messze alulmúlja a potenciális választói bázis nagyságát, ráadásul a legtöbb régióban a támogatottság csökkenő tendenciájú. A Szerémségi körzet is a stabilan alacsony támogatottságú régiók sorát gyarapítja, a Vajdaság többi régiójában azonban a szlovákiai kerületekkel ellentétes trend olvasható le a térképekből, azaz az évek előrehaladtával a VMSZ támogatottsága egyre bővül. Az RMDSZ támogatottsága az erdélyi megyék többségében kiegyensúlyozottan magas, a szavazóbázis

10–12. ábra:

A támogatottság mutatószámainak alakulása Románia, Szerbia és Szlovákia magyarlakta régióiban (2012, 2016, 2020)

Megjegyzés: A térképek a három állam területén lévő régiók értékeinek sorrendjét mutatják, az egyes régiók értékeinek évenkénti összevetésére nem alkalmas. A színskálán a piros szín az alacsonyabb, a kék pedig a magasabb értékeket jelzi. A széleső értékeket a sötét árnyalatok mutatják

Forrás: a hivatalos választási és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

tehát stabil, és az értékek alapján szinte lefedi a magyar közösség egészét. A vajdasági régiókkal mutatnak ugyanakkor hasonlóságot a dél-erdélyi megyék (Temes, Hunyad, Fehér, Szeben), amelyekben az RMDSZ támogatottsága trendszerűen elmarad a többi magyar megyében tapasztalt szinttől. Ezekben a térségekben – mivel régóta alacsony mobilizáció a jellemző – nem is várható nagyobb mértékű felzárkózás.

6. Összegzés

A tanulmányban bemutatott eredmények megerősítik, és egységes keretbe foglalják a legjelentősebb határon túli magyar pártok országos és regionális társadalmi támogatottságáról meglévő ismereteinket, s az egyes mutatók értékeinek együttes, valamennyi releváns térségre vonatkozó ábrázolásával még szemléletesebbé teszik az MKP, az RMDSZ és a VMSZ eltérő fejlődési pályáját, támogatottságának területi dinamikáját. Úgy tűnik, az etnikai politizálásnak Szlovákiában nincs jövője. Erre utalhatott már az is, hogy a magyarok jelentős része az MKP-ból kivált, multietnikus Most–Híd szavazójává vált, s onnan lemorzsolódva sem az MKP-hoz (vagy Összefogáshoz, Szövetséghez) tért vissza (HARRACH, 2017), hanem valószínűsíthetően többségi pártokat támogat (RÁKÓCZI, 2020). A magyar szervezetek vezetői sem gondolkodnak azonos módon a képviselő jellegéről – etnikai vagy ideologikus pártként határozza-e meg magát a jelenleg éppen Magyar Szövetség néven működő formáció –, nincsen egységes stratégia, jövőkép (VÁLASZ ONLINE, 2024). Romániában az RMDSZ és az Erdélyi Magyar Szövetség (és korábban az ezt alkotó két párt) közötti megállapodás, amely az erdélyi magyar közösség közéleti ügyeinek összehangolt képviselői érdekében jött létre, biztosítja a magyar szavazóbázis egyben tartását. Ameddig a jelenlegi egyensúly és politikai stratégia fennáll, addig az RMDSZ saját jogú parlamenti részvételét külső tényező nem veszélyezteti, társadalmi támogatottsága pedig kellően stabil, s mozgósító ereje is elég magas szintű ahhoz, hogy a 2024 decemberében esedékes választáson is átlépje az ötszázalékos küszöböt⁴. A VMSZ társadalmi

támogatottságának alakulása jól példázza a választási rendszer jellegének, illetve a szabályok megváltoztatásának hatását, hiszen a párt dél-vajdasági körzetek felé terjeszkedését ez alapozta meg. Bár 2022-es választási eredménye elmarad a kivételes körülmények között megtartott 2020-as voksolás kiugró sikerétől, a VMSZ jövőbeli támogatottsága szempontjából talán még vannak területi tartalékok, mobilizálható társadalmi rétegek. A regionális eredmények visszaigazolják, hogy a mozgósítottság és a támogatottság vonatkozásában is meghatározó a magyar közösség térbeli elhelyezkedése, koncentrációja. A kompakt térségekben – a Vajdaság északi részén, Székelyföldön, illetve Erdély jelentős magyar közösségekkel rendelkező északnyugati területein – számíthatnak a magyar pártok legnagyobb arányban a magyar szavazatokra. Ez a megállapítás a szlovákiai régiókra is igaz, bár ott – mivel a kerületi határok a legkevésbé sem feleltethetők meg az etnikai határoknak – egy járási szintű vizsgálat ezt jóval érzékletesebben tudná bemutatni.

A magyar közösség széleskörű támogatásának elnyerése fontos, de nem elégséges feltétele a pártok parlamenti jelenlétének, ahhoz szükséges egy, a képviselőt az adott választási rendszerben biztosítani képes kritikus tömeg. Aggodalomra adhat okot, hogy a 2020-as évek elején tartott népszámlálások eredményei már mind alulmúlták a népesség-előreszámítások (PÉTI ET AL., 2021a) legkedvezőtlenebb forgatókönyveinek 2021-re becsült értékeit is. (3. táblázat, lásd következő oldal)

Mindez azt jelenti, hogy ha a népességcsökkenés a jelenlegi ütemben folytatódik, 2051-re a Kárpát-medencei magyarság szempontjából a kiadott prognózisoknál lényegesen kedvezőtlenebb helyzet állhat elő. Pedig az előreszámítások alapján meghatározott népesség, illetve az annál szűkebb potenciális szavazóbázis létszáma is kihívást jelent majd azon szervezetek számára, amelyek akkor a határon túli magyar közösségek képviselői érdekében tevékenykedni kívánnak. A jelenlegi választási rendszerek szabályainak változatlanságával számolva Szlovákiában az etnikai politizálás a jelenlegi, klasszikus formában biztosan véget ér. Romániában és Szerbiában a választási kedvezmények miatt a magyar közösség képviselői hosszútávon is megoldott maradhat a szignifikáns népességcsökkenés ellenére, azonban a pártok politikai és pártrendszerben betöltött szerepe jelentős mértékben marginalizálódhat.

⁴ Az RMDSZ végül 585 397 szavazatot kapott, ami 6,33 százalékos eredmény, s ezzel magabiztosan jutott be a Képviselőházba.

3. táblázat:
A magyar közösségek fő jellemzői Romániában, Szerbiában és Szlovákiában
a 2021/22-es népszámlálások, valamint a 2021-re és 2051-re készített
népesség-előreszámítások eredményei szerint

Terület	magyar közösség létszáma (fő)			magyar közösség aránya (%)		
	valós (2021/22)	becslés 2021-re	becslés 2051-re	valós (2021/22)	becslés 2021-re	becslés 2051-re
Románia	1 002 151	1 090 000 – 1 160 000	640 000 – 900 000	5,3	5,8	5,0
Szerbia	184 442	210 000 – 225 000	110 000 – 157 000	2,8	3,1	2,2
Szlovákia	456 154	470 000 – 485 000	320 000 – 370 000	8,4	8,6	7,0

Megjegyzések:

A közösségek létszámbecslésénél a legkedvezőtlenebb és a legkedvezőbb, a becsült arányoknál a közbülső, az ún. alapváltozat szerinti értéket tüntettük fel.

Forrás: Péti et al. (2021a) és a hivatalos népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Irodalom

- Bernauer, Julian és Daniel Bochler (2011). Electoral Entry and Success of Ethnic Minority Parties in Central and Eastern Europe: A Hierarchical Selection Model. *Electoral Studies*, 30 (4), pp. 738–755. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2011.07.001>
- Bodó Barna (2017). Sikert sikerre: parlamenti választások Romániában, 2016. *Kisebbségkutatás*, 26 (1), pp. 58–80.
- Brancati, Dawn (2007). The Origins and Strengths of Regional Parties. *British Journal of Political Science*, 38 (1), pp. 135–159. <https://doi.org/10.1017/S0007123408000070>
- Chandra, Kanchan (2005). Ethnic Parties and Democratic Stability. *Perspectives on Politics* 3 (3), pp. 235–252. <https://doi.org/10.1017/S1537592705050188>
- ChandraKanchan(2011).Whatisanethnicparty?*PartyPolitics*, 17 (2), pp. 151–169. <https://doi.org/10.1177/1354068810391153>
- Chandra Kanchan és David Metz (2002). A New Cross-National Database on Ethnic Parties. *Annual Meeting of the Mid-western Political Science Association*, 25 (2), pp. 99–119.
- Cox, Gary W. (1987). Electoral equilibrium under alternative voting institutions. *American Journal of Political Science*, 31, pp. 82–108. <https://doi.org/10.2307/2111325>
- Gherghina, Sergiu (2014). *Party Organization and Electoral Volatility in Central and Eastern Europe. Enhancing Voter Loyalty*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315752716>
- Juberias C. F. (1998) Választási törvényhozás és etnikai kisebbségek Kelet-Európában. *Politikatudományi Szemle*, 7 (2), 61–92.
- Harrach Gábor (2016). Etnicitás és pártpreferencia a Felvidéken – Kik alkotják az MKP és a Most–Híd szavazótáborát? *Kisebbségi Szemle*, 1 (2), pp. 29–52.
- Harrach Gábor (2017). Szavazói átjárás az MKP és a Most–Híd között. *Kisebbségi Szemle*, 2 (1), pp. 59–78.
- Horváth László (2016). Parlamenti, tartományi és helyi önkormányzati választások Szerbiában – megőrizte befolyását a vajdasági magyarság. *Kisebbségi Szemle*, 1 (2), pp. 53–76.
- Illyés Gergely (2021). Parlamenti választások Romániában – Ellenzéki pozíciót ért a baloldal meglepetésszerű győzelme. *Kisebbségi Szemle*, 6 (2), pp. 7–28.
- Illyés Gergely és Székely István Gergő (2017). Parlamenti választások Romániában – Stabil baloldali többség, megosztott ellenzék. *Kisebbségi Szemle*, 2 (1), pp. 35–58.

Ishiyama, John (2000). Institutions and ethno-political conflict in postcommunist politics. *Nationalism and Ethnic Politics*, 6 (3), pp. 51–67. <https://doi.org/10.1080/13537110008428603>

Ishiyama, John (2006). Globalization, political institutions and ethnic assertiveness: an empirical study of thirty-two developing countries. *Ethnopolitics*, 5 (2), pp. 167–182. <https://doi.org/10.1080/17449050600655193>

Ishiyama, John és Brandon Stewart (2019). Organization and the Structure of Opportunities: Understanding the Success of Ethnic Parties in Postcommunist Europe. *Party Politics*, 27 (1), pp. 69–80. <https://doi.org/10.1177/1354068819864089>

Jigla, George és Sergiu Gherghina (2011). The divergent paths of the ethnic parties in post-communist transitions. *Transition Studies Review*, 18 (2), pp. 445–457. <https://doi.org/10.1007/s11300-011-0212-4>

Kiss Tamás (2009). Az RMDSZ és az erdélyi magyar választók. Szociológiai vázlat. *Pro Minoritate*, 18 (1), pp. 34–57.

Kiss Tamás, Barna Gergő és Székely István Gergő (2013). A társadalomépítéstől a klientúra-építésig. Az RMDSZ és a magyar választók közötti kapcsolódás átalakulása. *Magyar Kisebbség*, 18 (2), pp. 7–40.

Kiss Tamás, Barna Gergő és Székely István Gergő (2018). Az erdélyi magyarok választói viselkedése 1999 és 2014 között. In Fedinec Csilla, Szarka László és Vizi Balázs (szerk.), *Etnikai pártok Kelet-Közép-Európában, 1989–2014* (pp. 150–201). Budapest: MTA Etnikai Kisebbségkutató Intézet – MTA Történettudományi Intézet – Gondolat Kiadó.

Koev, Dan (2014). The determinants of ethnic minority party formation and success in Europe. *Unpublished Dissertation*. Urbana Champaign, University of Illinois.

Koev, Dan (2019). Why Ethnic Parties? A New Theory of Ethnic Minority Political Strategy in Europe. *Nations and Nationalism*, 25 (1), pp. 229–297. <https://doi.org/10.1111/nana.12462>

Koev Dan (2021). Ethnic minority party formation and success in Europe. *East European Politics*, 38 (1), pp. 83–100. <https://doi.org/10.1080/21599165.2021.1895116>

Léphaft Áron (2014). Parlamenti választások és magyar választói mobilizáció a vajdasági magyar többségű közösségekben. In Reményi Péter (szerk.), *Állam- és nemzetépítés a Nyugat-Balkánon* (pp. 63–78). Pécs: IDRResearch Kft., Publikon.

Léphaft Áron (2021). Választási mérnökösödés és magyar érdekképviselet Szerbiában (1990–2000). *Kisebbségi Szemle*, 6 (3), pp. 73–111.

Lublin, David (2014). *Minority Rules: Electoral Systems, Decentralization, and Ethnoregional Party Success*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199948826.001.0001>

Molnár Csongor (2021). Választások a járvány idején: Parlamenti, tartományi és helyi önkormányzati választások Szerbiában. *Kisebbségi Szemle*, 6 (1), pp. 73–96.

Mudde, Cas (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511492037>

Müller-Rommel, Ferdinand (1998). Ethnoregionalist Parties in Western Europe. Theoretical Considerations and Framework of Analysis. In De Winter, Lieven, Huri Türsan (szerk.), *Regionalist Parties in Western Europe* (pp. 17–27). London–New York: Routledge–ECPR Studies in European Political Science.

Ördögh Tibor (2016). *Divide et impera: A határon túli magyar pártok megosztottsága*. In Garaczi Imre (szerk.), *A fenntarthatóság perspektívái a Kárpát-medencében. Multidiszciplináris vizsgálatok* (pp. 301–319). Veszprém: Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvány.

Péti Márton, Szabó Balázs, Schwarcz Györgyi és Csécsi Dávid (2019). A szomszédos országokból Magyarországra áttelepült népesség demográfiai és gazdasági hatásai, területi mintázata. *Annales 2018. Kárpát-haza Évkönyv*, 5. (pp. 163–172). Budapest: Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

Péti Márton, Pakot Levente, Megyesi Zoltán és Szabó Balázs (2021a). A Kárpát-medencei magyarság népesség-előreszámítása, 2011–2051. In: *Annales 2020. Kárpát-haza Évkönyv*, 7. (pp. 64–96). Budapest: Nemzetstratégiai Kutatóintézet. <https://doi.org/10.21543/Dem.63.4.1>

Péti Márton, Szabó Laura, Obádovics Csilla, Szabó Balázs és Csécsi Dávid (2021b). Analyzing Ethnocentric Immigration through the Case of Hungary – Demographic Effects of Immigration from Neighboring Countries to Hungary. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 8(4), 128–153. <https://doi.org/10.29333/ejecs/857>

Rákóczi Krisztián (2020). Parlamenti választások Szlovákiában – képviselő nélkül maradtak a magyarok. *Kisebbségi Szemle*, 5 (1), pp. 67–86.

Ravasz Ábel (2013). Szlovákiai magyarok mint választók, 2009–2013. *Magyar Kisebbség*, 18 (2), pp. 41–68.

Szász Alpár Zoltán (2006). A magyar kisebbséget képviselő pártok választási sikeressége (1990–2004). *Erdélyi Múzeum*, 68 (1–2), pp. 14–52.

Székely István Gergő (é.n.). Választási eredmények. Etnikai szavazás, etnikai pártok. <https://lexikon.adatbank.ro/mobil/tarsadalomismeret/szocikk.php?id=25>

Válasz Online (2024). „Az irány: az iránytalanság” – halálusáját vívja a felvidéki magyar politika. <https://www.valasz-online.hu/2024/07/09/szlovakia-magyarsag-valasztas-szovetseg-mozes-szabolcs-berenyi-jozsef-orosz-ors-gyimesi-gyorgy-politika/2024.07.09>.

Waller, Michael (1995). Adaptation of the former communist parties of East Central Europe: A case of Democratization? *Party Politics*, 1 (4), pp. 373–390. <https://doi.org/10.1177/1354068895001004003>

Források

Románia

- Nemzeti Statisztikai Intézet (Institutul Național de Statistică)
  - <https://insse.ro> (népszámlálások)
- Állandó Választási Hatóság (Autoritatea Electorală Permanentă)
  - <https://www.roaep.ro> (választások)

Szerbia

- Szerb Köztársasági Statisztikai Intézete (Republički zavod za statistiku Srbije)

- <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/popis/> (népszámlálások)
- <https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/izbori/> (választások)

Szlovákia

- A Szlovák Köztársaság Statisztikai Hivatala (Štatistický úrad Slovenskej republiky)
  - <https://slovak.statistics.sk> (népszámlálások)
  - <https://volby.statistics.sk/> (választások)